

Mirjam Mesak: Vahel ma näpistan ennast laval, kui saali vaatan, ja mõtlen et kas see on ikka päriselt

Möödunud aastal astus Eesti publiku ette sopran Mirjam Mesak, üllatades ja vaimustades kuulajaid Ain Angeri juubeligalal Saaremaal ja Vanemuise sümfooniaorkestri suvekontserdil Kassitoomel. Aasta varem tegi ta oma debüüdi Estonia laval Norina osaga Donizetti ooperis "Don Pasquale" ja osaleb 31. märtsil siin nimiosalisena Tšaikovski ooperi "Jolanthe" kontsertettekandel. Teekond "Eurovisiooni" taustalauljast ooperitäheks, kellele vaimustunud publik aplodeerib nii koduteatris Baieri riigiooperis kui ka kodumaal Eestis, on kindlasti ebaharilik ja ainukordne.

Missugune on praegu olukord Baieri riigiooperis? Kuidas on pandeemia tööd mõjutanud?

Väga raske on. Uus omikroni vorm levib usinasti teatris ka, kogu aeg kukub keegi ära ja see on raske. Eile (intervjuu sai teoks 23. jaanuaril - R.A.) pidi meil olema laval Janaceki "Kavala rebasekese" läbimäng orkestri ja kooriga, aga koori polnud, sest seal oli jällegi keegi positiivne ja kõik läksid karantiini.

Töö siiski käib, teater on lahti ja inimesed saalis?

Töö käib karmide reeglite, piirangute ja kaitsevahenditega. Publikut on hetkel veerand saali, nii on olnud juba mõned kuud.

See on ju suhteliselt tühi saal, milline tunne on nii etendusi teha?

25 protsenti pole isegi nii hull. Tipphetk koroona ajal oli siis, kui andsime etendust viiekümnele inimesele - saalis on 2100 kohta -, siis oli hull tunne laval seista, sest inimesed olid jaotatud kaugele röödule ja sa ei näe kedagi. Kui etendus lõppes ja kummardama läksime, siis meie aplodeerisime publikule vastu. See tunne oli eriline, kuidas me üksteist tänasime. Meil on nii kohutavalt raske olukord, neilgi on raske, aga oleme siiski koos ja saame seda kultuuri jagada, ehkki ainult viiekümnele inimesele. See oli kõige raskem etendus.

Muusika

4,5,6,7,8,9,10,11

Kultuuriminister
Teater Vanemuine
Estonia teater
Teater
Risto Joost

Sinu koduteater on väärika ajalooaga, 350 aastat vana teater. Seal on esietendunud nii Mozarti kui Wagneri ooperid ja muusikajuhtide nimekiri võtab tummaks, kui mainida ainult Hans von Bülowit, Richard Straussi, Bruno Walterit, Zubin Mehtat. Kas ajaloost läbiimbunud kultuurikiht annab igapäevaselt tunda?

See maja on hästi-hästi tore. Mul on väga hea meel, et siin olen. Meil käib palju külalissoliste ja ma töotan selliste huvitavate kolleegidega, kellest poleks osanud unistadagi.

Aga ka publiku poolelt on see teater hästi huvitav, sest näiteks võrreldes Londoni publikuga, kellega olin teatris käies rohkem harjunud, teavad siinsed teatriküllastajad täpselt, mida nad tahavad ja mis neile meeldib. Neil on oma väljakujunenud maitse. Kuna meil on selline vana maja, siis meeldivad ka publikule traditsioonid ja nad avaldavad oma arvamust ka selle koha pealt. Nii näiteks juhtub esietendustel tihti, et publik hüüab saalist, et neile ei meeldi. Esimene kord nägin seda "Salome" esietendusel. See oli Krzysztof Warlikowski lavastus ja olin täiesti šokeeritud, kui publik võttis selle vastu siiralt negatiivse tagasisidega. Aga mulle öeldi, et ära muretse, seda juhtub kogu aeg.

Seda ei võeta siin südamesse sellepärast, et publik on meie teatri jaoks täpselt sama oluline kui lauljad ja kõik muu, neid võetakse osana kogu protsessist ja neilgi on õigus oma arvamusele. Me oleme nagu üks pere ja kõigil on õigus öelda, mida nad arvavad.

Baieri riigiooper on suur, tegelikult Saksamaa kõige suurem ooperimaja, aga teil on ju ainult kolm sopranit teatris palgal. Näiteks Peterburi kammerooperi trupis on viisteist sopranit. Mida see töökoormuse mõttes tähendab?

Sellepärast meil ongi väike ansambel, et enamik osatäitjaid võetakse ikkagi sisse külalistena. Selle teeb võimalikuks, et meil on riigi poolt hästi toetatud maja. See aitas tänu jumalale meid kõiki koroonajärgsel ajal - ma ei taha isegi mõelda, milline oli sel ajal vabakutseliste elu -, riigi abiga saime iga kord oma palga saajaprotsendiliselt kätte.

Kui teid on koosseisus nii vähe, siis on Baieri riigiooperisse palgale saada tõenäoliselt ülikeeruline. Missugune sinu teekond

on olnud? Mäletan sind Lasteekraani muusikastuudio ajast, kui alati soolosisid laulsid. Kuidas sa sinna sattusid?

Laulustuudiosse kutsus mu 32. keskkooli muusikaõpetaja Lii Leitmaa. Asi oli iseenesest väga lihtne. Ta lihtsalt kuulis klassis kuskilt tagapingist kedagi porgandihäälega piiksumas. Nii ta ise ütles. Ja kui olid koolikoori katsed ja kõikidele lastele tehti ettelaulumisi, siis ta arvas, et vaat see porgandihäääl võiks päris hästi sobida laulmist proovima ka väljaspool muusikaõpetuse tundi. Nii ta kutsuski mind Lasteekraani muusikastuudiosse. Läksin ka klaverit õppima ja varsti tegime koolis juba muusikaliteises klassis laulsin Pöial-Liisi rolli.

Ma käisin seal koolis 12 aastat. Lõpuks olin 32. keskkooli teatriklassis ja kohtusin Gerda Kordemetsaga, kes avas meile lavakunsti võlu ja võimalusi. See tõmbaski mind lõpuks ooperi juurde, sest ooper ühendab kaht minu lemmikasja - muusikat ja teatrit.

Ikkagi ooper, kuigi olid glamuurse popmuusika rajal juba hoogsalt samme astumas. Käisid kaks korda "Eurovisioonil": 2007 koos Gerli Padariga Soomes ja 2009 koos Urban Symphonyga Moskvas. Ja tegid koos Priit Pajusaarega plaadi "Samas kaugel ja siin".

Ma olin ikkagi väga noor, kui "Eurovisioonil" käisin, esimesel korral kuusteist. Selle vanuse kohta jooksis kõik kenasti, mul olid väga head kontaktid ja väga kihvtid projektid käimas.

Aga tollel ajal oli mul esimene päris klassikaline lauluõpetaja metsosopran Teele Jõks. Tema oli see, kes ütles, et proovime klassikapoolt ka, sest ilmselgelt seal ETV kooris lauldakse ju klassikalist koorimuusikat ja pööratakse palju tähelepanu vokaaltehnikale. Ühel hetkel hakkasin liiga palju koorist välja kostma ja pidin tihtilugu proovis lihtsalt vakka olema. Lii Leitmaa naeris alati, et koor kõlab nagu Mirjam Mesak ja taustalauljad. Sel ajal hakkasingi kooris palju soolopartiisid laulma. Kui Teele Jõks hakkas minuga eraldi hääleseadet tegema nende samade soolode jaoks, siis ta ükskord küsis, et kas olen mõelnud minna peale keskkooli õppima laulmist ja mis sorti laulmist. Kui oled siia maani teinud kõike paralleelselt - klassikat ja popmuusikat -, siis nüüd tuleks valida, kummaga tõsisemalt tegelema hakata. Mõtlesin siis, et klassika on hea baas, isegi kui sellest midagi

välja ei tule, saan ju uuesti popi juurde tagasi minna, aga vastupidi ei oleks võimalik. Lisaks paelus mind teadmatus, mis mul oli ooperimaailma suhtes. Ma ei kasvanud üles muusikalises perekonnas, mind ei olnud keegi käekõrval teatrisse või ooperisse viinud, mul ei olnud seda heureka! momenti, et istun saalis ja mõtlen, et ma tahan seal laulda. Teadsin küll, et tahan muusikaga tegeleda ja olla laulja. Aga küsimus oli, millises žanris. Ja läbi suure valu ma lõpuks ikkagi leidsin selle õige koha.

Ma mäletan neid esialgseid kasvuvalusid Teele Jõksiga, kui tihtilugu lihtsalt istusin maha, tundes, et ma ei tea, mida ma teen... Kuulen, kui ilusti tema laulab, aga ise ei saa, ei oska. Mul oli siis suur unistus: kui saaksin ühe päevagi olla ooperilaulja kehas, et saada aru, mis tunne see on. See tundus nii utoopiline maailm, nii kaugel minust ja sellest, millega olin harjunud.

Sa lõpetasid Teele Jõksi juures Otsa kooli. Kas tema soovitas sul Londonis edasi õppida?

Londonisse mineku plaan tuli tegelikult minul endal, aga Teele Jõks toetas seda. Otsa koolis läks kõik väga kenasti, aga - ma ei taha kõlada kuidagi nipsakalt - ma tundsin, et olen pigem see suur kala väikeses tiigis, kuid tahtsin olla väike kala suures tiigis. Ma kujutasin alati ette koerte jooksuringi, kus ees on jännes, keda taga aetakse, ja ma tahtsin enda ette seda jänest, kellele ma pean kogu aeg järele jooksma. Tahtsin väljakutset, sest on küll kena viisi saada ja kiituskirjaga lõpetada, aga see ei pannud mind piisavalt pingutama, ei andnud nii suurt inspiratsiooni, kui oleksin tahtnud. Ühel hetkel läksingi Teele juurde ja küsisin, mida ma peaksin tegema, et minna Inglismaale õppima. Minu perekond polnud Londoniski käinud, rääkimata sellest, et nad oleksid osanud mulle nõu anda. Olin suhteliselt üksi oma mõtete ja plaanidega. Ma katsetasin ju mitu-mitu aastat, enne kui sain koha Guildhalli muusika- ja draamakooli, konkurents oli väga suur. Lõpuks võtsin Otsa kooli viimasel kursusel lihtsalt akadeemilise puhkuse ja kolisin Londonisse. Läksin oma suvel teenitud säästudega ja alustasin täiesti nullist. Mul ei olnud seal ei elukohta, ei tööd, ei õpetajat, mitte midagi. Elasin hostelis kuue inimesega ühes toas mitu nädalat, kuni leidsin endale kodu. Teele Jõksi tuttavate kaudu sain Londonis lauluõpetaja, kes aitas mul katseteks valmistuda. Nii ma siis seal elasin:

töötasin kuus päeva nädalas restorani retseptisioonis ja käisin seitsmendal päeval laulutunnis.

Kui olin katsed edukalt ära teinud, sõitsin Eestisse tagasi ja lõpetasin tänu õpetajate vastutulelikkusele Otsa kooli nii, et tegin viimase poolaastaga kõik ained ja eksamid järgi. Ja lõpetasin ikkagi oma klassi kõige tugevamate tulemuste ja kiituskirjaga. Londoniski Läks sul ju väga hästi - Lõpetasid väga heade tulemustega. Nii et sa ei saanud seda väljakutset, mida otsisid?

Jah, aga seal oli see anonüümsus, mis mulle meeldis. Tegelikult olingi koolis absoluutselt sada protsenti see must lammas. Keegi ei teadnud, kust ma pärit olen, kes ma selline olen, olin tohutult vaikne ja tohutult fokusseeritud. Esimestel aastatel olin laulueksamil ikkagi pigem seal tagapool, aga hakkasin vaikselt edasi rühkima oma suurepärase õpetaja Rudolf Piernay' abiga, kes oli küll väga hea utsitaja, aga tohutult karm õpetaja. Musta lambana leidsin ju täpselt selle, mida olin otsinud - selle võiduajamise jänese järel, inspiratsiooni pingutada millegi suurema nimel.

Arvan, et see oli paljudele üllatuseks, et ma sealt tagareast lõpuks välja tulin, nii et kolmandal või neljandal kursusel hakkasid mõned kursusekaaslased ootamatult minu vastu rohkem huvi tundma. Olime kolm aastat koos käinud ja järsku küsiti minult, et kust ma siis pärit olen. See oli päris naljakas. Vist tekkis arusaam, et siin on väike oht, peab ikkagi sõbraks saama. Sinnamaani olin rahulikult saanud oma asja teha ja mind lohutas, et mul ei olnud survet võrreldes teiste eakaaslastega, sest keegi ei teadnud eriti, et olen Londonis ja seda karjääri püüan. Kuna seal õppida oli tohutult kallid, siis ütles ka isa mulle algusest peale, et võtame ühe aasta korruga, ja nii me tegimegi kuni lõpuni välja. Ka siis, kui läks raskemaks ja kui olid ajad, kui pidin käima kooli kõrvalt kolmel töökohal. Töötasin restoranides, baarides kuni kaheni öösel ja hommikul läksin kooli ja see oli tohutult kurnav. Elu Londonis oli pööraselt raske, aga lõpuks ikkagi tasus see kõik ennast ära.

Kas sa vokaalses mõttes pidid Londonis palju ümber õppima või sobis Eestist saadud põhi?

Mul vedas - Teelelt saadud põhi oli tohutult hea ja ma ei pidanud midagi ümber õppima. Pidin lihtsalt hästi palju juurde õppima.

Olime Teelega kõike teinud väga tasa ja targu. Nüüd pidin hakkama venitama oma hääleulatust. Mäletan, et esimeses laulutunnis oli mu õpetaja šokeeritud, kui ütlesin, et ma ei laula tavaliselt kõrgemale kui a või as. Talle tundus see soprani puhul uskumatu. Aga me olime hästi ettevaatlikud ja olen täna selle eest väga tänulik. Nägin oma kaasõpilaste pealt, milline valu ja raskus oli hakata mingit paha tehnikat ümber õppima. Mul on hea meel ka selle üle, et ma esimestel kordadel kooli sisse ei saanud, et läksin ülikooli, kui olin kakskümmend kaks, mitte kaheksateist. Ma ei oleks siis olnud veel valmis vastu võtma kogu seda informatsiooni, mis tuli koolist ja sealt ümbert, olles Barbicani kõrval, nähes neid kontserte. Sama lugu on ka siin, Münchenis.

Aga kus sulle rohkem meeldib, Saksamaal või Londonis?

Sada protsenti Saksamaal. Kui ma siia tulin, siis tundsin, et siin on koos parim mõlemast maailmast - Eestist ja Londonist, sest Inglismaa ja London on kaks erinevat asja. Loodus ja elu sarnaneb siin Eestiga, kui käin kas või siin vanalinnas, siis tunnen end peaaegu nagu Tallinna vanalinnas. Aga samas on inimesed nagu nad olid Londonis - võibolla avatuma meelega ja rohkem kultuuriruumi segunemisega harjunud. Eriti veel meie teatris, sest meil on rahvusvaheline kollektiiv ja see rikastab määratult inimese elu ja vaateid. Vot see mulle meeldib, tunnen ennast siin tohutult hästi ja isegi kui liigun mingil hetkel Baieri riigiooperist edasi, siis näen Münchenis ikkagi oma kodu.

Aga seda ei võinud sa ju veel ette teada, kui kandideerisid Baieri riigiooperi ooperistuudiosse, kuhu oli samuti meeletu konkurss.

Kandideerides ei olnud ma üldse valmis selleks, et siia saan ja siia ka tulen, sest mul oli Londonis olemas koht, et õppida edasi Guildhallis ja minna nende väga hinnatud ooperikursusele. Aga Baieri ooperistuudio boss Tobias Truniger käib Londonis igal aastal nii-öelda uut värsket verd otsimas. Ma sain talle ette laulda ja ta kutsus mind katsetele. Kui kuulsin, et igal aastal proovib siia ooperistuudiosse umbes tuhat inimest tervest maailmast, siis mõtlesin, et ilmselt saan sisse alles paari aasta pärast, kui olen ooperikursuse läbinud.

Käisin katsetel, mis kestsid kaks päeva ja kuhu oli sõelale

jäänud 40 inimest. Kui olime oma laulud ära laulnud ja ukse taga ootasime, öeldi lõpuks neli nime. Ma seisin seal siis oma tulevase kolleegiga ja mõtlesin ikka veel, et huvitav, mida see võiks tähendada ja siis ta küsis, et Mirjam, siin on üks inimene igast häälerühmast, mis sa arvad, mida see tähendab? Ma lihtsalt ei olnud absoluutselt selleks valmis, et ma kaheksa kuud hiljem kolin jälle teise riiki ja alustan kõike otsast.

Aga nüüd, tagantjärele tundub see parim ajastus üldse. Sest tunnen, et olen tänulik ka Londonis oldud ajale ja et sain täpselt nii palju kui mul oli vaja. Londonis olemine ei olnud sugugi kerge ja mitte ainult selle poolest, et seal on õpilasena keeruline elada ja hakkama saada, vaid koolis polnud mul ka sugugi lihtne. Ma ei olnud see tohutu talent, kes lihtsalt särab. Lisaks ei olnud ka minu hääletoon või tämber kui selline neile alati meeltemööda. See on muidugi maitse küsimus, aga mul on slaavi või balti riikidele iseloomulik tämber, selline suhteliselt metaljas.

Teatavasti on Inglismaal hoopis teistsugune tugev koorikultuur kui meil - seal otsitakse hästi pehmet ja vaikset kõla. Teen kogu aeg tohutult tööd, et seda rohkem saada, aga selge oli, et päris sellist häält, nagu nad oleksid tahtnud, minust välja ei tule.

Aga just see oli põhjus, miks mind siia vastu võeti. Ooperistuudio boss hiljem ütles mulle, et minu eriline tämber, see, kuidas mu hääl lõikab läbi ükskõik millest, oli just see, miks ma neile meeldisin ja miks nad mind tahtsid, sest suure majas, nagu siin, see töötab hästi. Õnneks nii ongi, nagu näha.

See tämber on sul kaasa sündinud?

See on täiesti minu oma hääl ja ka Inglismaal õppides oli mulle oluline laulda oma häälega - ma ei taha hakata kedagi imiteerima. Pean seda siia maani väga oluliseks. Kui saan tagasisidet, et kõik on hea, aga me otsime midagi, mis oleks pehmem, siis lihtsalt ma ei ole nende jaoks õige inimene ja küllap on minu jaoks mõni teine roll, mõni teine maja, mõni teine koht. Ma ei usu sellesse, et peaksin hakkama oma häält kardinaalselt muutma kellegi meeleheaks. Näiteks Asmik Grigorjan on sopran, kelle poole ma vaatan suure austusega. Tal on ka selline slaavi hääl, samasugune tugev läbilõikav toon ning temagi oli väga pikka aega täiesti tundmatu ja samamoodi võitles iga võimaluse eest. Aga sellise häälega sa lihtsalt pead natukene kannatlikum olema ja kauem ootama, et see valmis

saaks. Siis hiljem, kui hakkad laulma suuremaid lüürilisi rolle, siis on sellel õige koht. Aga kui oled veel alla kolmekümne viie aasta vana, siis looduse vastu lihtsalt ei saa midagi teha.

Kas kõik need neli noort Lauljat, kes said ooperikursustele, võeti seejärel teatrisse tööle?

Ei, neid kohti on nii vähe. Metsosopran läks Viini riigiooperisse, tenor Caspar Singh on minuga koos siin Baieris ja neljas on praegu vabakutseline.

Üks sinu tähtsamaid töid Baieri ooperistuudios oli nimiosa Tšaikovski ooperis "Jolanthe", mille Lavastas Axel Ranisch. Kas sa ei kartnud, kui sulle suurt ja nõudlikku nimirolli pakuti, et on veel Liiga vara.

Jolanthega oli selline naljakas lugu, et mina ei pidanudki seda rolli üldse laulma, m in a pidin laulma soprani osa Stravinski "Mavras". Detsembris, enne jõule, oli meil ettelaulmine, mille järel ütles ooperistuudio boss, et nad tahavad, et m in a laulaksin Jolanthet. Aga proovid pidid algama kahe nädala pärast! Loomulikult olin selleks ajaks juba teise partii ära õppinud, sest osa ettevalmistus kestab ju kuid. Minu lauluõpetaja oli kardinaalselt vastu ja täiesti endast väljas - et liiga vara! Läks isegi bossiga tülli, aga midagi polnud teha, ooper oli kavas, keegi pidi selle ära laulma ja ainukene variant sain olla mina. Ütlesin siis südame rahustuseks õpetajale, et saan hakkama: tunnen ennast hästi ja olen piisavalt enesekriitiline, et saada aru, kui miski teeb mulle liiga.

Nii istusingi jõulude ajal Eestis enamuse ajast kodus, pea noodis, ja õppisin. Mäletan, kui mu õde veel küsis, et issand, kuidas sa viitsid. Aga m a naudin seda tohutult! Mulle tõesti meeldib kogu see protsess, kõik see ettevalm istustöö - olen selle koha pealt tohutu nohik. Kui tagasi tuln, siis neile meeldis, et olin hästi ette valmistunud. Ma olen tohutult töökas. Seda õpetas mulle Londoni aeg, kui pidingi lihtsalt palju tööd tegema ja miski ei tulnud kergelt. Aga see on end ära tasunud, see minu võime tööd teha ja see, et m inu peale saab loota, kui näiteks on vaja tulla homme kedagi asendama. Nad teavad, et ma tulen ja saan hakkama. See on üks minu suurimaid plusse ja põhjus, miks ma sellele majale algusest peale meeldisin.

“Jolanthe” lavastus oli lõpuks tohutult menukas. Lavastaja Axel Ranisch tegi fantastiliselt head tööd ja meil läks lausa nii hästi, et kolm kuud hiljem otsustati anda lisaetendused. See on enneolematu, sest tavaliselt on ju orkestri ja teatri töö pikalt ette planeeritud. Aga nad suutsid leida kuidagi mõne päeva, kus saime teha paar lisaetendust, võtta need videosse ja välja anda ka DVD, mis on samuti ennekuulmatu, sest tavaliselt pole stuudio lavastusi DVD-na välja antud.

Jolanthe osatäitmise eest said sa 2019. aastal Baierimaa kunstiauhinna esituskunstide kategoorias.

See teade tuli kirjaga minu postkasti. Ma ausalt öeldes helistasin ja küsisin, et ega see ei ole nali, sest et ma tõesti ei uskunud. Auhinnaga kaasneb ka kopsakas stipendium ja kõik see tundus liiga hea, et olla tõsi. Tavaliselt auhinnatakse ikka kohalikke kultuuritegelasi, aga mina olin selleks ajaks olnud Münchenis alla kahe aasta. See läks mulle tohutult südamesse. Kui auhinda vastu võtsin, ütles kultuuriminister, et nad vaatasid seda etendust ja minu mäng läks neile nii hinge, et nad teadsid kohe, et peavad midagi tegema. See oli mulle oluline, sest olen tohutult kirglik selle koha pealt - teen rolli, mitte ei lähe lavale lihtsalt laulma või näitama oma vokaalset meisterlikkust. Lähenen oma lavakujule karakteri seisukohast, püüan tegelasest aru saada ja rolli läbi elada. Selle vajaduse on minusse istutanud teatrikool, kolm aastat teatriõpet Gerda Kordemetsaga. Ja kui hindajad näevad seda, mida mina tahan edasi anda, näevad minu pingutust, ja kui selle eest antakse preemia, siis see loeb mulle hästi palju.

Müncheni Lavastusest on tükk aega möödas ja nüüd tuleb Eestisse Jolanthe tegema. Kas on raske seda uuesti ette võtta?

Ma vaatasin just eelmisel nädalavahetusel Berliinis “Jolanthe” kontsertettekannet, nii nagu meiegi seda tegema hakkame. Juhatas meie endine muusikajuht Kirill Petrenko ja Jolanthe laulis Asmik Grigorjan. Vaatasin ja mõtlesin - issand, kuidas ma kolm aastat tagasi seda laulsin! Nüüd saan aru, kui hullumeelne ettevõtmine see oli.

Natuke olen vahepeal ikkagi uuesti proovinud. Ja Jolanthe aaria on mulle just see üks oma lemmik, mida võin iga kell jalapealt

laulda. Kui näiteks olen harjutusruumis ja tahan lihtsalt tunda, missugune päev täna on või kuidas ma ennast tunnen, siis sellega saan alati teada, millises vormis olen. Ma vägaväga ootan selle rolliga taaskohtumist. Mul on hea meel, et saan seda just Eestis uuesti teha, kahju muidugi, et mitte lavastusena, vaid kontsertettekandes, aga hea seegi.

Hiljuti tegid Estonia teatris debüüdi Norina osas Donizetti ooperis "Don Pasquale". Kui hull siis Estonia teatri akustika on, kuidas sa end Laval tundsid?

Ma mõtlesin selle peale - olen ju kuulnud kõiki neid õudusjutte sealsest akustikast - , aga ausalt öeldes olen ka hullem at kogenud. Ma saan aru, millest räägitakse. Kui seal tõesti kogu aeg laulda, siis võib endale liiga teha. Aga oma tehnikas tugineda sellele akustilisele tagasisidele on minu meelest väga ohtlik lüke. Tehnika algab ikkagi sinust enesest, sinu seest ega tohiks olla sõltuv sellest, mida sa kuuled. Sest niikuinii me kuuleme oma häält teistmoodi kui inimesed saalis. Ma ei ole ka üks neid lauljaid, kellele meeldib jubedalt oma häält kuulata. Minu jaoks on selles, mida ma teen, oluline miski muu, mingi sügavam sisu. Nii et mul ei jäänud eriti aega seal seista ja kuulata, mida ma teen - mul oli pigem tegemist, et Norinana välja mõelda, milliseid järgmisi krutskeid nüüd teha saan.

Sul ei olnud tõesti probleemi, et hääl saali ei jõua.

Jah, see ongi see, mida öeldakse minu hääle kohta ja sellest pool on mulle kaasa antud ja teine pool on tehnika. Näiteks üks juhtumeid, kus see väga hästi välja tuli, oli siis, kui tegime veel minu stuudio ajal Ernst Kfeneki ooperit "Karl V", dirigeeris Erik Nielsen. Mul oli selles ooperis üsna tagasihoidlik, väike roll. Ühel hetkel on seal laval kogu koor kooslisajõududega, kõik solistid ja orkester mängib nagu jaksab, aga kõik naersid, et tee, m is tahad, ikka kuuled täpselt ära, kus Mirjam seisab. Ma pidin karjuma kõrgeid c-noote, neid on ju lihtsam kuulda ka, aga sellest hoolimata, kõik naersid, et sind on meil hästi kosta. Ja kui Erik Nielsenil oli vaja Bilbaos Beethoveni 9. sümfooniast teha, kutsus ta mind. Seal on just samasugune sopranipartii, kus laulda on vähe, aga raskus seisneb selles, et pead lihtsalt kostma üle kogu orkestri ja koori. Nii et ehkki mu roll oli väike,

jäin dirigendile silma ja sealt algas meie koostöö.

Sinu koostöö Axel Ranischiga jätkub samuti?

Meie koostöö oli tohutult tore ja nüüd teeme koos ühte väga-väga huvitavat projekti. Hakkame tegema filmi, sest Axel ongi tegelikult filmilavastaja ja ainult viimased viis aastat teinud tööd ka teatrites. Mulle tehti ettepanek olla filmi peaosas.

Filmikogemust on mul tänu Gerda Kordemetsale, kes kutsus mind filmi "Klass" ja tegin ka seriaalis kaasa.

Me Axeliga tegelikult natuke kahasse kirjutasime seda lugu.

Minu jaoks on tohutult oluline, et selle filmi peategelane on pärit Eestist: ta tuleb kuskilt täiesti tundmatust väikesest kohast ja jõuab välja Baieri riigiooperisse. See film ei ole minust, see on loomulikult fiktsioon, ehkki minu elukäik siin natuke kajastub. Ja eriline on see, et kogu filmi soundtrack koosneb minu lauldud tuntud ja armastatud ooperiaariatest.

Minu meelest on see hiilgav mõte! Palju on arutatud, kas ooper on eliitžanr, ainult rikastele ja kuulsatele, aga arvan, et selline film aitab ooperit inimestele lähemale viia. See on täiesti uus žanr, aga täpselt see suund, kuhu võiks ju tulevikus liikuda, et laiendada meie ooperimaailma ja jõuda suurema publikuni. Varsti peaksid algama muusika salvestused, nii et hoian kogu aeg hinge kinni, et kõik läheks hästi ja et keegi kuskilt jälle ära ei kukuks. Suvel, mai- ja juunikuus filmime.

Millal film valmib?

See peaks esietenduma meil teatris hooaja avafestivalil septembris, aga jõudm a ka kinodesse ja Arte kanalile.

Maailmanimedest rääkides, sa oled näiteks koos Jonas Kaufmanniga teinud mitut lavastust. Ta on Münchenis sündinud ja laulab tihti Baieri riigiooperis. Missugune inimene ta on ja kuidas on koos nii suurte ooperitähtedega tööd teha?

Me oleme nii mõnedki korrad lava jaganud, viimati Puccini ooperis "Boheem" ning enne seda Korngoldi ooperis "Die Tote Stadt" ("Surnud linn"). Korngoldi tegime uuslavastusena ja see on hoopis teine asi, sest olime kuus nädalat koos. See oli tohutult vahva projekt. Selle lavastuse DVD tuli just välja ja võibab auhindu.

Puutusin Jonas Kaufmanniga kokku juba Londonis, kui ta ühel

üliõpilastega kohtumisel meiega pikalt vestles, olles väga vastutulelik ja lahke. Kui nüüd siin koos tööle hakkasime, siis oli ta ka samasugune tore ja sõbralik, aga ma pean ütleva küll, et ta on hästi-hästi nõudlik nii enda kui teiste suhtes. Temaga lavastust tehes on nii, et kui midagi ei lähe täpselt nii nagu peab, siis võib juhtuda, et ta "süütenöör" on natuke lühike. Ja siis toolid lendavad. Aga niipea kui proov saab läbi, on kõik loomulikult hästi ja minnakse koos kohvile. Üldiselt on kõik inimesed siin väga toredad. Tänapäeval lihtsalt pole enam ruumi diivalikule käitumisele. Kuna konkurents on tihe ja häid lauljaid palju, siis võetakse lihtsalt järgmine, kes on hea ja kes teeb vähem "müra".

Looja või Loodus on andnud sulle lisaks häälele ka suurepärase välimuse. Laulja väline vorm on muutumas vist järjest olulisemaks. Kas näed selle nimel vaeva, kui oluline see sulle on?

See on oluline, aga mitte sellest aspektist, milline ma esteetiliselt kellelegi paistan. Vorm on mulle oluline minu füüsilise ja vaimse tervise seisukohalt. Jah, ma teen trenni, jälgin oma elustiili, toitumist, aga see kõik on pigem sellepärast, et ooperilaulja ongi natukene nagu sportlane. Sa töötad ju kogu oma kehaga, mitte ainult häälepaelttega, mis on ainult pisikene osa kogu tervikust. Sa pead olema nii füüsiliselt kui vaimselt heas vormis, et olla selleks tööks üldse võimeline, mis ongi minu arust üks suurimaid raskusi meie töös. Kõik väline mõjutab sind ja kui sul on näiteks halb päev või midagi halba on juhtunud, pead sellest hoolimata olema võimeline tegema oma tööd. Ja see on asi, mida tuleb õppida, arendada ja harjutada nagu laulmist. Meil on nii palju aspekte, millega peame iga päev tegelema selleks, et olla laulja. Laulmine on ainult üks miljonist.

Eile näiteks oli mul täpselt selline päev: hommikul oli väga frustreriv proov ja pärast seda tunne, et tahaks käega lüüa - täna ma ei harjuta. Siiski leidsin endas jõudu mitte alla anda, läksin ja harjutasin sedasama filmiprojekti muusikat, mis on tohutu ettevõtmine. Lõppkokkuvõttes läks harjutamine hästi ja tujugi paranes kohe. Tulin sealt ära mõttega, kui tänulik ma olen selle eest, et suudan isegi halval päeval teha oma tööd ja see muudab päeva kohe paremaks. Ja halb päev ei olegi enam halb.

Kuidas kaamerad mõjutavad sinu lavalist olekut?

Koroona ajal tegime palju videoülekandeid. Minu debüüt Musettana toimus küll riigiooperi laval, aga teleekraanide vahendusel. Siis ma polnud harjutanud spetsiaalselt kaamera ees laulmist, aga nüüd saan aina rohkem ja rohkem aru, et see on järjekordselt üks oluline aspekt. Kui laval saad mõned asjad veel kuidagi ära varjata, siis kaamera ees enam mitte. Ja see on üks kunst, mis jälle tuleb meil nagu Hunt Kriimsilma üheksa ametit lisada oma tööriistade pagasisse.

Millega sa oma aega sisustad, kui sa ei Laula ega ole proovis - kood või suusatad?

Ma käin, jah, murdmaad suusatamas, millest keegi siin aru ei saa, sest Alpid on nii lähedal, tund aega autos ja oledki mägedes. Kõik on nii ilus ja maaliline, aga tulles Eestist - lamedalt maalt - pole mul mäesuusatamise kogemust. Tegelikult loen ma palju raamatuid ja mulle meeldib kuulata podcaste, mis on minu suur armastus. Kuulan täiesti erialaväliseid asju, sest leian, et see on mitte ainult huvitav, vaid ka oluline. Rolle lavale tuues või tegelaskujusid ellu äratades pead sa ju kuskilt ammutama arusaama, mida see inimene läbi elas, miks ta selline on, ja selleks on vaja natukene laiemat pilti kui ainult isiklik elukogemus.

Saksamaal on palju väarikaid ooperimaju ja teadlik publik. Londoni anonüümsus kipub tõenäoliselt Saksamaal kaduma. Ma usun, et kui Jonas Kaufmann jalutab mööda Müncheni tänavaid, siis teda tuntakse ära. Kas sinuga on ka nii juhtunud?

Mul eile oli selline vahva moment, kus keegi tundis mind tänaval ära. Ma üllatusin, sest olin seal talviselt sisse mässitud ega oodanud sugugi, et keegi võiks mind ära tunda. Ja veel on hästi vahva, et siin saadetakse teatrisse fännikirju, päriselt kirjutatud kirju! Ma ei teadnud, et tänapäeval sellist asja enam tehakse, aga need tulevad teatrisse ja tuuakse sulle lava taha...

Nii et inimesed oskavad ooperit ja ooperilauljaid hinnata?

Kui ma kellelegi siin Münchenis räägin, et töötan Baieri

riigiooperis, siis järgneb tohutu reaktsioon. See on põhimõtteliselt nagu ma ütleksin, et ma töötan kuninganna Elizabethi parema käena. Kõik teavad, millest sa räägid. Kõik vaatavad alt üles, imestuse ja aukartusega Ja vahel ma näpistan ennast laval, kui seal seisan ja saali vaatan, mõeldes, et kas see on ikka päriselt. Kui sa töötad tihti kuus päeva nädalas ja kogu aeg on nii palju tegemist, siis vahel kipud unustama, kui uskumatu see kõik on ja kuidas see kõik alguse sai. Ma ei võta seda mitte üksi päev enesestmõistetavalt. Olen tänulik, et seal olla saan, et mul on üldse niisugune võimalus.

2021. aasta suvel võlus Mirjam Mesak tartlasi, soleerides Vanemuise sümfooniaorkestri suvekontserdil. Orkestri ees Risto Joost. Hetk "Surnud linna" lavastusest, lavapartneriks Manuel Günther. Stseen "Jolanthest" (2019). See oli Mirjam Mesaki esimene koostöö lavastaja Axel Ranischiga, mille tulemusena soovis ta oma filmi pea rollis näha just teda. "Boheemi" etendusteljagas Mirjam Mesak lava ka Jonas Kaufmanniga (2020).

RUTH ALAKÜLA